

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Bethlehem in de Bangert : een historische en archeologische studie naar de ontwikkeling van een vrouwenklooster onder de Orde van het Heilig Kruis in het buitengebied van Hoorn (1475-1572)

Schrickx, C.P.

Citation

Schrickx, C. P. (2015, May 19). *Bethlehem in de Bangert : een historische en archeologische studie naar de ontwikkeling van een vrouwenklooster onder de Orde van het Heilig Kruis in het buitengebied van Hoorn (1475-1572)*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/33034>

Version: Corrected Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/33034>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/33034> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Schrickx, Christianus Petrus (Christiaan)

Title: Bethlehem in de Bangert : een historische en archeologische studie naar de ontwikkeling van een vrouwenklooster onder de Orde van het Heilig Kruis in het buitengebied van Hoorn (1475-1572)

Issue Date: 2015-05-19

Abbeeldingsverantwoording

Archeologie Deventer	9-17
Archeologie Hoorn	2-11, 3-8, 4-2, 5-5, 7-1 t/m 7-42, 7-44, 7-45, 7-48, 8-1 t/m 8-52, 9-2 t/m 9-16, 9-18 t/m 9-27, 9-29 t/m 9-33, 10-3, 10-6, 10-7, 10-9, 11-2, 11-4 t/m 11-7, 11-10 t/m 11-13
Archeologische Werkgroep Kop van Noord-Holland	2-9, 2-10
Ben Bontan, Zwaag	1-1, 11-16, 11-17
Christiaan Schrickx, Hoorn	5-3, 7-47, 9-1, 10-8, 11-1, 11-14
Katholieke Universiteit Leuven	5-6, 5-7, 10-11
Keble College, Oxford	5-1, 5-2, 5-4, 6-7
Koninklijke Bibliotheek, Den Haag	6-1
Museum Catharijneconvent, Utrecht	9-28
Museum Meermannno, Den Haag	8-53
Nationaal Archief, Den Haag	2-1
Noord-Hollands Archief, Haarlem	3-1, 3-4 t/m 3-7, 4-7, 6-2
Pictura, Heiloo	11-8
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort	4-8
Rijksdienst voor Kunsthistorische Documentatie, Den Haag	2-4
Rijksmuseum, Amsterdam	10-1, 10-4
Universiteit van Utrecht	2-12
Victoria and Albertmuseum, Londen	9-26
Westfries Archief, Hoorn	2-2, 2-7, 2-8, 3-2, 3-3, 3-9, 4-1, 4-4, 5-8, 6-3, 6-4, 6-5, 6-6, 10-10, 10-12, 11-3
Westfries Museum, Hoorn	2-3

Bronnen en literatuur

Gebruikte afkortingen

AWN	Archeologische Werkgemeenschap Nederland
BAI	Biologisch-Archeologisch Instituut, Rijksuniversiteit Groningen
BBH	Bijdragen voor de geschiedenis van het Bisdom Haarlem
dln	delen
DTB	Doop-, Trouw- en Begraafboeken
inv.nr.	inventarisnummer
IPP	Instituut voor Prae- en Protohistorie, Universiteit van Amsterdam
KB	Koninklijke Bibliotheek, 's-Gravenhage
NA	Nationaal Archief, 's-Gravenhage
NHA	Noord-Hollands Archief, Haarlem
OAH	Oud Archief stad Hoorn
ONA	Oud Notarieel Archief
ORA	Oud Rechterlijk Archief
RCE	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
reg.nr.	registnummer
ROB	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Amersfoort
toeg.nr.	toegangsnummer
vert.	vertaling
vol.	volume
WA	Waterlands Archief, Purmerend
WFA	Westfries Archief, Hoorn

Geraadpleegde archieven

Westfries Archief, Hoorn

Oud archief stad Hoorn 1356-1815 (OAH)
 Oud rechterlijk archief stad Hoorn (ORA)
 Staties en parochies van Hoorn, Dekenaat West-Friesland, Dekenaat Hoorn
 Oud archief stad Medemblik 1587-1645
 Oud archief stad Enkhuizen 1353-1815
 Archief Dorp en Gemeente Blokker 1699-1934
 Oud notarieel archief Blokker
 Archief Dorp en Gemeente Zwaag 1531-1978
 Archief Stede Westwoud 1414-1810
 Collectie handschriften en losse archivalia
 Collectie P. Noordeloos

Noord-Hollands Archief, Haarlem

Archief Abdij van Egmond 1140-1574
 Archief R.K. Bisdom Haarlem 1559-1853
 Collectie van losse aanwinsten (verkregen tot 1984) van het Noord-Hollands Archief te Haarlem
 Archief Seminarie Warmond

Waterlands Archief, Purmerend

Archief stad Edam 1357-1813

Universiteitsbibliotheek Utrecht

Collectie handschriften

Koninklijke Bibliotheek, Den Haag

Collectie handschriften

Keble College, Oxford

Collectie handschriften

Gedrukte bronnen en inventarissen

- Bergh, L.P.C. van den (ed.), *Oorkondenboek van Holland en Zeeland; eerste afdeeling, tot het einde van het Hollandsche huis*, 2 dln ('s-Gravenhage 1866).
- Bessem, R. (ed.), *Oorkondenboek van het Karthuizerklooster St. Andries ter Zaliger Haven bij Amsterdam (1352) 1392 - 1579 (1581)* (Amsterdam 1997).
- Brom, G. (ed.), 'Archivalia over de proosdij van Westvriesland', *BBH* 26 (1901) 95-133.
- Brom, G. (ed.), *Archivalia in Italië belangrijk voor de geschiedenis van Nederland*. Eerste deel, tweede stuk ('s-Gravenhage 1909).
- Brünner, C.G. (ed.), 'Een Hoornsch koopmansboek uit de tweede helft der 15e eeuw', *Economisch-historisch Jaarboek* tiende deel (1924) 3-79.
- Chronicon Hoernensis Monasterii et Comitum Hollandi*, L.M.W. Veerkamp (ongepubliceerde transcriptie 1990).
- Finot, M.J. (ed.), *Inventaire sommaire des archives départementales antérieures a 1790* (Lille 1895).
- Fredericq, P. (ed.), *Corpus documentorum inquisitionis haereticae pravitatis neerlandicae, vierde deel tijdvak der hervorming in de zestiende eeuw (1514-23 september 1525)* (Gent/'s-Gravenhage 1900).
- Fredericq, P. (ed.), *Codex documentorum sacratissimarum indulgentiarum Neerlandicarum. Verzameling van stukken betreffende de pauselijke aflaten in de Nederlanden (1300-1600)* ('s-Gravenhage 1922).
- Fruin, R. (ed.), *Informacie up den staet faculteyt ende gelegenheyt van de steden ende dorpen van Hollant ende Vrieslant om daerna te reguleren de nyeuwe schiltae. Gedaen in den jaere MDXI* (Leiden 1866).
- Fruin, R. (ed.), *Enqueste ende informatie upt stuck van der reductie ende reformatie van den schiltaelen, voertijts getaxeert ende gestelt geweest over de landen van Hollant ende Vrieslant. Gedaen in den jaere MCCCCXCIII* (Leiden 1876).
- Gallée, J.H. (ed.), 'Middeleeuwsche kloosterregels. II Het boek der statuten van het klooster Bethlehem bij Hoorn', *Nederlandsch Archief voor Kerkgeschiedenis* 5 (1895) 345-420.
- Gonnet, C.J. (ed.), *Inventaris van het archief Medemblik* (Haarlem 1915).
- Gonnet, C.J. (ed.), *Inventaris van het archief der stad Hoorn* (Haarlem 1918).
- Hamaker, H.G. (ed.), *De rekeningen der grafelijkheid van Holland onder het Henegouwsche Huis 1308-1346*. Werken van het Historisch Genootschap nieuwe serie, 3 dln (Utrecht 1876).
- Hermans, C.R. (ed.), *Annales canonicorum regularium S. Augustini* ('s-Hertogenbosch 1858).
- Joosting, J.G.C. (ed.), *De proosdij van West-Friesland*. Bronnen voor de geschiedenis der kerkelijke rechtspraak in het bisdom Utrecht in de Middeleeuwen, achtste afdeling zevende deel ('s-Gravenhage 1924).
- Koch, A.C.F. (ed.), *Oorkondenboek van Holland en Zeeland tot 1299. I: einde van de 7^e eeuw tot 1222* ('s-Gravenhage 1970).
- Laan, P.H.J. van der (ed.), *Oorkondenboek van Amsterdam tot 1400* (Amsterdam 1975).
- Lommel, A. van, 'Bouwstoffen voor de kerkelijke geschiedenis van verschillende parochien thans behoorende tot het Bisdom van Haarlem', *BBH* 8 (1880), 195-255.
- Marcus, J. (ed.), *Sententien en indagingen van den Hertog van Alba, uitgesproken en geslagen in zynen bloedtraedt: mitsgaders die van byzondere steden, tegen verscheide zo edellieden als voornaeme burgers en inwoonders van Hollandt, Zeelandt en andere provincien, van den jaere 1567 tot 1572, mitsgaders een aehangsel van authentike stukken, spruitende uit deselve sententien* (Amsterdam 1735).
- Meijering, H.D. (ed.), *Oudfriese kronieken uit het handschrift Leeuwarden RA Schw. 3992*. Co-Frisica IA en IB, 2 dln (Amsterdam/Kiel 1986).
- Mieris, F. van (ed.), *Groot Charterboek der graaven van Holland, van Zeeland en heeren van Vriesland*, 4 dln (Leiden 1753-1756).
- Oppermann, O. (ed.), *Fontes Egmundenses*. Werken uitgegeven door het Historisch Genootschap derde serie, deel 61 (Utrecht 1933).
- Origo Civitatis Hornensis*, in: J.P.H. van der Knaap, en L.M.W. Veerkamp (ed.), *Uit de schemer van Hoorns verleden. De jaren 1300-1536* (Hoorn 1996) 256-287.
- Pasch, A. van de (ed.), *Definities der generale kapittels van de Orde van het H. Kruis 1410-1786* (Brussel 1969).
- Pols, M.S. (ed.), *Westfriesche stadrechten*. Werken der vereeniging tot uitgave der bronnen van het oude vaderlandsche recht eerste reeks, deel 7 ('s-Gravenhage 1885).
- Reimers, H. (ed.), *Friesische Papsturkunden aus dem Vatikanischen Archive zu Rom* (Leeuwarden 1908).
- Riemsdijk, T.H.F. van, en J.Ph. de Monté VerLoren (ed.), *De rechtspraak van den graaf van Holland*, 3 dln., Werken der Vereeniging tot uitgaaf der bronnen van het Oud-Vaderlandsche Recht, 3e reeks, nrs. 2, 4 en 5 (Utrecht 1932-1934).
- Smit, H.J. (ed.), *De rekeningen der graven en gravinnen uit het Henegouwsche huis*, 3 dln (1924-1939).
- Tiele, P., en A. Hulshof (ed.), *Catalogus codicum manuscriptorum bibliothecae Universitatis Rheno-Trajectinae* (Utrecht 1887-1909).
- Teeuwen, N., en A. de Meijer (ed.), *Documents pour servir a l'histoire médiévale de la province augustiniennne de Cologne* (Leuven 1961).

- Tilmans, K. (ed.), *De Divisiekroniek van 1517. Uitgave van het Bourgondische-Habsburgse deel (divisie 29-32)* (Amsterdam 2003).
- Vloten, J. van (ed.), *Nederlandsch proza van de dertiende tot de achttiende eeuw, naar tijdsorde gerangschikt. Deel 1. Verzameling van Nederlandsche Prozastukken, van 1229-1476, naar tijdsorde gerangschikt* (Leiden 1851).
- Willem Procurator, *Kroniek. Editie en vertaling van het Chronicon van Willelmus Procurator*, M. Gumbert-Hepp (ed.) (Hilversum 2001).
- Woude, S. van der (ed.), *Acta Capituli Windeshemensis. Acta van de kapittelvergaderingen der Congregatie van Windesheim. Kerkhistorische Studiën behorende bij het Nederlandsch Archief voor Kerkgeschiedenis VI ('s-Gravenhage 1953).*
- Wouter Jacobsz., *Dagboek van broeder Wouter Jacobsz. (Gualtherus Jacobi Masius) prior van Stein. Amsterdam 1572-1578 en Montfoort 1578-1579*. Werken uitgegeven door het historisch genootschap (gevestigd te Utrecht) vierde serie no. 5, 2 dln, I.H. van Eeghen (ed.) (Groningen 1959).

Literatuur

- Aa, A.J. van der, *Biographisch woordenboek der Nederlanden* vol. 3 (Haarlem 1858).
- Aa, A.J. van der, *Biographisch woordenboek der Nederlanden* vol. 17 (Haarlem 1874).
- Aa, A.J. van der, *Biographisch woordenboek der Nederlanden. Bijvoegsel* (Haarlem 1878).
- Aanteekeningen van het verhandelde in de sectie voor letterkunde, wijsbegeerte en geschiedenis ter gelegenheid van de algemeene vergadering van het Provinciaal Utrechtsch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen gehouden den 19 juni 1894* (Utrecht 1894) 19-27.
- Abbing, C.A., *Geschiedenis der stad Hoorn, hoofdstad van West-Friesland, gedurende het grootste gedeelte der XVII en XVIII eeuw of vervolg op Velsius chronyk, beginnende met het jaar 1630. Met aanteekeningen en bijlagen*, 2 dln (Hoorn 1842).
- Andriessen, J., P. Bange, en A.G. Weiler (red.), 'Geert Grote & moderne devotie. Voordrachten gehouden tijdens het Geert Grote congres, Nijmegen 27-29 september 1984', *Ons Geestelijk Erf* 59 (Nijmegen 1985) 114-505.
- Arens, F., 'Die ursprüngliche Verwendung gotischer Stein- und Tonmodel, mit einem Verzeichnis der Model in mittelhiesischen Museen', *Mainzer Zeitschrift* 66 (1971) 106-131.
- Asseldonk, A. van, *Franciscus Vaes van Tongeren. Stichter der kloosterbibliotheek van Kolen. 1499-1550* (Hasselt 1958).
- Assink, J. e.a., 'De materiële cultuur van het Agnietenconvent', in: F. van der Pol, en M. Smit (red.), *De zusteren van Sanct-Agnietenhuus. De geschiedenis, materiële cultuur en spiritualiteit van het Kamper Agnietenconvent* (Kampen 1997) 59-100.
- Baart, J.M., 'Italiaanse majolica en faience uit de Amsterdamse bodem: het tafelgoed van de gegoede burgerij', in: R. Kistemaker, en M. Jonker (red.), *De smaak van de elite. Amsterdam in de eeuw van de beeldenstorm* (Amsterdam 1986) 78-92.
- Baart, J., 'Een Portugese fruitschaal', in: C.P. Schrickx, en T. van de Walle-van der Woude, *Hoogtepunten uit Hoornse bodem* (Hoorn 2007) 29-33.
- Bakels, A., en R. van Lit, 'Pijpaarden beeldjes en reliëfs uit Wassenaar', *Westerheem* 37 (1988) 141-149.
- Balen, M., *Beschryvinge der stad Dordrecht* (Dordrecht 1677).
- Bartels, M.H., 'Admiration in clay, devotion on paper. Archaeology, context and interpretation of an Anna Selbdritt statuette (1475-1515) from the Hanseatic town of Deventer, the Netherlands, in the context of early Renaissance poetry by Rudolf Agricola and book printing by Richard Pafraet', in: D. Tys, M. Pieters, en K. de Groote (eds.), *Exchanging Medieval material culture. Studies on archaeology and history presented to Frans Verhaeghe*. Relicta Monografieën 4 (2010) 21-30.
- Beekman, A.A., *Het Dijk- en Waterschapsrecht in Nederland vóór 1795* ('s-Gravenhage 1905-1907).
- Beenakker, J., *Van rentersluze tot strijkmolen: de waterstaatsgeschiedenis en landschapsontwikkeling van de Schager- en Nijdorperkoggen tot 1653* (Alphen aan den Rijn 1988).
- Beerenhout, B., 'Archeologisch onderzoek van het bot van vissen van twee monsters van klooster Bethlehem', in: C.P. Schrickx (red.), *Het buitenklooster Bethlehem aan de Bangert in Blokker. Archeologisch onderzoek naar het laatmiddeleeuwse klooster Bethlehem (1475-1573) in het buitengebied van Hoorn. Deel 3 Het ecologisch materiaal*. Hoornse Archeologische Rapporten 8 (Hoorn 2008) 425-437.
- Berg, G.T.C. van den, *Het buitenklooster Bethlehem aan de Bangert in Blokker. Archeologisch onderzoek naar het laatmiddeleeuwse klooster Bethlehem (1475-1573) in het buitengebied van Hoorn. Deel 1 Sporen en structuren*. Hoornse Archeologische Rapporten 6 (Hoorn 2008).
- Berg, G.T.C. van den, *Een middeleeuwse huisterp aan het dorpslint van Westerblokker. Archeologisch onderzoek op de percelen Westerblokker 33 en 35 in Blokker, gemeente Hoorn*. Hoornse Archeologische Rapporten 15 (Hoorn 2009).
- Berkel, G. van, en K. Samplonius, *Nederlandse plaatsnamen. Herkomst en historie* (Utrecht 2007).
- Besteman, J.C., en H.A. Heindinga, 'Het klooster Galilea Minor bij Monnickendam. Een historisch en archeologisch onderzoek', in: *Hollandse studiën* 8 (1975) 1-130.

- Besteman, J.C., 'The history of medieval settlement in North Holland and the reclamation of the peat areas in archaeological perspective', in: P. Murphy, en C. French (red.), *The Exploitation of Wetlands* (Oxford 1988) 327-368.
- Besteman, J.C., 'North-Holland AD 400-1200: turning tide or tide turned?', in: J.C. Besteman, J.M. Bos, en H.A. Heidinga (red.), *Medieval archaeology in the Netherlands. Studies presented to H.H. van Regteren Altena* (Assen/Maastricht 1990) 91-120.
- Besteman, J.C., 'Van Assendelft naar Amsterdam. Occupatie en ontginning van de Noordhollandse veengebieden in de Middeleeuwen', in: D.E.H. de Boer, E.H.P. Cordfunke, en H. Sarfatij (red.), *Holland en het water in de Middeleeuwen. Strijd tegen het water en beheersing en gebruik van het water* (Hilversum 1997) 21-39.
- Beuningen, H.J.E. van, A.M. Koldewij, en D. Kicken, *Heilig en profaan 2. 1200 laatmiddeleeuwse insignes uit openbare en particuliere collecties*. Rotterdam Papers 12 (Cothen 2001).
- Bitter, P. e.a., *Wonen op niveau. Archeologisch, bouwhistorisch en historisch onderzoek van twee percelen aan de Langestraat*. Rapporten over de Alkmaarse Monumentenzorg en Archeologie 5 (Alkmaar 1997).
- Bitter, P. (red.), *Voor de Vest. Vestingwerken, een klooster, een gasthuis en andere resten uit de Canadaplein-opgravingen (1998-2000)*. Rapporten over de Alkmaarse Monumentenzorg en Archeologie 17 (Alkmaar 2013).
- Blok, D.P., 'De Hollandse en Friese kerken van Echternach', *Naamkunde* 6 (1974) 167-184.
- Blonk, D., en J. Blonk-van der Wijst, *Hollandia Comitatus. Een kartobibliografie van Holland* (2000).
- Bode, W.A. von, en W. F. Volbach, 'Mittelrheinisch Ton- und Steinmodel aus der 1. Hälfte des 15. Jhs', *Jahrbuch der preußischen Kunstsammlungen* 38 (1918) 89-134.
- Bode, W.A. von, 'Die gotischen Formmodel des Mittelrheins. Ein Nachtrag', *Jahrbuch der preußischen Kunstsammlungen* 40 nr. 9 (1919) 189-206.
- Boer, D. de, *Op zoek naar Gozo. (Stads-)Archeologie gezien door de ogen van een historicus*. C.J.C. Reuvensezing 23 (Amsterdam 2011).
- Böing, A., en G. Inhester (eds.), *Kunst aus der Stille. Eine Klosterwerkstatt der Dürerzeit* (Kreis Borgen 2001).
- Bos, J.A.A., C. Moolhuizen, M.T.I.J. Bouman, en L. Haaring, 'Archeobotanisch onderzoek', in: J. Dijkstra, M.C. Houkes, en S. Ostkamp (red.), *Over leven aan de rand van Gouda. Een archeologische opgraving en begeleiding in het plangebied Bolwerk*. ADC Rapport 1770 (2010), 203-236.
- Bosch, P. van den, *Studiën over de observantie der kruisbroeders in de vijftiende eeuw* (Diest 1968).
- Boschma-Aarnoudse, C., *Sint-Pietershof te Hoorn. Bedelnap en preuwe kruisher en proveniers aan het Dal* (Hoorn 1993).
- Boschma-Aarnoudse, C., 'De Sint-Cecilia zusters', in: Idem (red.), *Het Statenlogement te Hoorn. Dit logiment der Heeren Gecommitteerde Raden van 't Noorderquartier eertijds het klooster der Jeronijmiters*. Bouwhistorische Reeks Hoorn deel 10 (Hoorn 2001) 37-52.
- Boschma-Aarnoudse, C., 'Sint-Cecilia na de Hervorming', in: Idem (red.), *Het Statenlogement te Hoorn. Dit logiment der Heeren Gecommitteerde Raden van 't Noorderquartier eertijds het klooster der Jeronijmiters*. Bouwhistorische Reeks Hoorn deel 10 (Hoorn 2001) 67-71.
- Boschma-Aarnoudse, C., *Tot verbetering van de neeringe deser Stede. Edam en de Zeevang in de late Middeleeuwen en de 16de eeuw* (Hilversum 2003).
- Bothe, F., *Frankfurter Patriziervermögen im 16. Jahrhundert. Ein Beitrag zur Charakteristik des bürgerlichen Vermögen und der bürgerlichen Kultur* (Berlijn 1908).
- Bothe, F., 'Stein- und Tonmodel als Kuchenformen', *Repertorium für Kunstwissenschaft* 43 (1922) 80-92.
- Brandt, G., *Historie der vermaerde zee- en koop-stadt Enkhuisen, vervaetende haere herkomste, en voortganh. Mitsgaders verscheide gedenkwaerdige geschiedenissen, aldaer voorgevallen* (Enkhuisen 1666).
- Bruin, J. de, 'Hoorn, dorp en stad. Middeleeuwse topografie en institutionele ontwikkelingen tot het begin van de 19^e eeuw', *Jubileumnummer Kwartaalblad Vereniging Oud Hoorn* (2007) 31-51.
- Bruinvis, C.W., 'Het Witte Hof te Alkmaar', *BBH* 18 (1893) 161-188.
- Bruinvis, C.W., 'Handschrift betreffende het klooster van S. Clara te Enkhuisen', *BBH* 19 (1894) 20-27.
- Bruijns, E., en IJ. Broers, *De Bangert & Koewijzend. Van bloeiende Bangert naar bebouwde kom en van rad tot Bullepad* (Blokker 2008).
- Buisman, J., *Duizend jaar weer, wind en water in de Lage Landen deel III 1450-1575* (Franeker 2004).
- Burnier, C.Y., R. Houkes, en H. Maas, *Proefonderzoek naar het Klooster Bethlehem te Blokker, gemeente Hoorn* (Amsterdam 2004).
- Busch, J., *Chronicon Windesemense et Montis S. Agnetis* (Antwerpen 1621).
- Carmiggelt, A., F. de Roode, en J. Sanders, *Het klooster Sint-Catharinadal. Archeologie, bouwhistorie en geschiedenis. Archeologisch en bouwhistorisch onderzoek in Breda I* (Breda 1995).
- Carnier, M., 'De reguliere vrouwelijke derde orde in de zuidelijke Nederlanden', *Trajecta* 14 (2005) 205-220.
- Caron, M.L., 'Pijpaarden beeldjes, individuele devotie en massacultuur', in: *Vroomheid per dozijn. Tentoonstellingscatalogus Museum het Catharijneconvent* (Utrecht 1982) 17-21.
- Corbellini, S., 'Sint Catharina, Maria in Nazareth en Sint Salvator. De vroege geschiedenis van de Derde Orde van Sint Franciscus in Alkmaar', *Oud Alkmaar* 26 nr. 3 (2002) 19-29.

- Cordfunke, E.H.P., *Opgravingen in Egmond: de Abdij van Egmond in historisch-archeologisch perspectief* (Zutphen 1984).
- Cordfunke, E.H.P., *De Abdij van Egmond. Archeologie en duizend jaar geschiedenis* (Zutphen 2010).
- Daalen, S. van, *Blokker, Westerblokker kerk. Dendrochronologisch onderzoek van de Westerblokker kerk* (Deventer 2013).
- Dam, P.J.E.M. van, en J.M. van Winter, 'Theorie en praktijk van eetregimes in de Middeleeuwen', *Tijdschrift voor Sociale Geschiedenis* 29^e jrg nr. 4 (2003) 385-412.
- De Groote, K., 'Het afval van de Rijke Klaren. Noodonderzoek in de voormalige abdij van Beaulieu te Petegem (gem. Wortegem, prov. Oost-Vlaanderen)', in: *Archeologie in Vlaanderen II* (Asse-Zelik 1993).
- De Groote, K., 'The use of ceramics in late medieval and early modern monasteries. Data from three sites in East Flanders (Belgium)', *Medieval Ceramics* 29 (2005) 31-43.
- De Groote, K., *Middeleeuws aardewerk in Vlaanderen. Techniek, typologie, chronologie en evolutie van het gebruiksgoed in de regio Oudenaarde in de volle en late middeleeuwen (10de-16de eeuw)*. Relicta Monografieën I (Brussel 2008).
- D'Hollosy, M., *Fysisch antropologisch onderzoek van de begraafplaats van het klooster Bethlehem te Blokker* (ongepubliceerd intern rapport, Amsterdam 2008).
- Dijk, J. van., 'De dierlijke resten van klooster Bethlehem', in: C.P. Schrickx (red.), *Het buitenklooster Bethlehem aan de Bangert in Blokker. Archeologisch onderzoek naar het laatmiddeleeuwse klooster Bethlehem (1475-1573) in het buitengebied van Hoorn. Deel 3 Het ecologisch materiaal*. Hoornse Archeologische Rapporten 8 (Hoorn 2008) 407-423.
- Dijk, R.T. van, *De constituties der Windesheimse vrouwenkloosters vóór 1559. Bijdrage tot de institutionele geschiedenis van het kapittel van Windesheim* (Nijmegen 1986).
- Dijk, R.T. van, 'Het vrouwenklooster Diepenveen in zijn historische context', in: W. Scheepsma (red.), *Het ootmoedig fundament van Diepenveen. Zeshonderd jaar Maria en Sint-Agnesklooster 1400-2000* (Kampen 2002) 15-40.
- Dijk, R. van, en M. Vonk (red.), *Moderne devoten in monnikspij. Klooster en colligatie van Sibculo 1406-1580* (Kampen/Nijmegen 2007).
- Dijk, R. van, *Twaalf kapitels over ontstaan, bloei en doorwerking van de Moderne Devotie* (Hilversum 2012).
- Dijkstra, J., M.C. Houkes en S. Ostkamp (red.), *Over leven aan de rand van Gouda. Een archeologische opgraving en begeleiding in het plangebied Bolwerk*. ADC Rapport 1770 (2010).
- Doesburg, J. van, 'In het voetspoor van Van Giffen. Opnieuw graven naar de resten van klooster Klaarkamp', *Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed* 3 (2011) 12-14.
- Dornbusch, J.B., 'Über Intaglien des Mittelalters und der Renaissance. Formen zur Ausprägung von Krugornamenten', *Bonner Jahrbücher* 57 (1876) 120-147.
- Dorpel, A. van den, *Middeleeuwse pijpvaardens en terracotta heiligenbeeldjes in Zeeland. Een analyse van de middeleeuwse religieuze beleving in Zeeland in functie van heiligenbeeldjes* (ongepubliceerde masterscriptie Universiteit Gent 2013).
- Drewes, J., 'Oude hoven', *Oud Alkmaar* 2011 nr. 2, 43-50.
- Driessen, A., 'Edam vóór de Hervorming. Waterland VII', *BBH* 31 (1908) 127-190.
- Droog, M.P.R., 'Westerblokker, Oosterblokker en Schellinkhout', *BBH* 33 (1911) 60-117.
- Droog, M.P.R., 'Onze-lieve-vrouw-ten-nieuwlicht te Westerblokker', *BBH* 33 (1911) 413-462.
- Droog, M.P.R., 'Onze-lieve-vrouw-ten-nieuwlicht te Westerblokker', *BBH* 34 (1912) 134-155.
- Drost, S., 'Geschiedkundig overzicht van het Kruisheerenklooster te Hoorn', *Geschiedkundige Bladen II* (1906) 177-189.
- Dubbe, B., *Huusraet. Het stedelijk woonhuis in de Bourgondische tijd* (Hoorn 2012).
- Duijn, D.M., *Het verhaal van een West-Friese wereldstad. Een onderzoek naar de opkomst, bloei en neergang van Enkhuizen tot 1800 aan de hand van archeologische en historische bronnen* (Hoorn 2011).
- Ebeling, H.J.M., 'Verklaring van een zestal marsepeinbakjes in het museum Princessehof te Leeuwarden', *Hobby. Tijdschrift voor verzamelaars* 6 (1948) 98-101.
- Eeghen, I.H. van, *Vrouwenkloosters en Begijnhof in Amsterdam van de 14^e tot het eind der 16^e eeuw* (Amsterdam 1941).
- Engen, H. van, *De derde orde van Sint-Franciscus in het middeleeuwse bisdom Utrecht. Een bijdrage tot de institutionele geschiedenis van de Moderne Devotie* (Hilversum 2006).
- Engen, H. van, en G. Verhoeven (red.), *Monastiek observantisme en Moderne Devotie in de Noordelijke Nederlanden* (Hilversum 2008).
- Enschedé, *Catalogue de la Bibliothèque* (Haarlem 1867).
- Essling-Wintzer, W., en C. Kneppé, 'Ein Brand im ehemaligen Kloster Kentrop im Hamm als Glücksfall für die Archäologie', *Archäologie in Westfalen-Lippe* 2011 (2012) 131-134.
- Everts, W., 'Oirkonde van de stichting des kloosters "Jerusalem" te Venray, in Limburg', *De Dietsche Warande. Tijdschrift voor Nederlandsche oudheden, en nieuwere kunst en letteren* (1866) 105-116.
- Fasel, W.A., 'Adriaen Westfalen en Simon Eikelenberg', *Oud-Alkmaar* 1992 nr. 2 (1992) 4-17; *Oud-Alkmaar* 1992 nr. 3 (1992) 3-15.
- Faßbender, B., *Gotische Tanzdarstellungen* (1994).
- Freeman, G.P., *Clarissen in de dertiende eeuw. Drie studies* (Utrecht 1997).

- Fruin, R., 'De wederopluiking van het Katholicisme in Noord-Nederland, omstreeks den aanvang der XVIIe eeuw', in: P.J. Blok e.a., Robert Fruin's verspreide geschriften ('s-Gravenhage 1901) deel III, 249-344.
- Gawronski, J. (red.), *Amsterdam Ceramics. A city's history and an archaeological ceramics catalogue 1175-2011* (Amsterdam 2012).
- Gelder, H.E. van, 'Nog iets over het papengilde in Alkmaar', *BBH* 29 (1905) 262-271.
- Gent, M.J. van, 'Strijd om de macht in Hoorn tussen Hoeken en Kabeljauwen', *Kwartaalblad Vereniging Oud Hoorn* 1997 deel 1, 3-8; deel 2, 64-67.
- Geyskens, L., 'Beelden en plaketten uit pijpen te Antwerpen', *Berichten en Rapporten over het Antwerps Bodemonderzoek en Monumentenzorg* 5 (2002) 9-114.
- Gijsbers, W., *Kapitale ossen. De internationale handel in slachtvee in Noordwest-Europa (1300-1750)* (Hilversum 1999).
- Goudriaan, K., 'De derde orde van Sint Franciscus in het bisdom Utrecht. Een voorstudie', *Jaarboek voor Middeleeuwse geschiedenis* (1998) 205-260.
- Goudriaan, K., 'Aan tafel bij de broeders en zusters van het gemene leven', *Tijdschrift voor Sociale Geschiedenis* 29^e jrg nr. 4 (2003) 435-454.
- Goudriaan, K., 'De observantie der conversinnen van Sint-Augustinus', in: Engen, H. van en G. Verhoeven (red.), *Monastiek observantisme en Moderne Devotie in de Noordelijke Nederlanden* (Hilversum 2008) 167-211.
- Graaf, J.J., 'Uit de levens der "maechden van den hoeck" te Haarlem', *BBH* 18 (1893) 61-149.
- Graas, T.G.M., 'Pijpaarden beeldjes', in: H.L. Janssen (red.), *Van Bos tot Stad. Opgravingen in 's-Hertogenbosch* ('s-Hertogenbosch 1983) 223-228.
- Gulik, E. van, 'De Moderne Devotie in Hoorn', *Nederlandsch Archief van Kerkgeschiedenis* 35 (1946) 91-119.
- Gumbert, J.P., e.a., *De kartuizers en hun Delfse klooster. Een bundel studiën uitgegeven ter gelegenheid van het achtste lustrum van het Genootschap Delfia Batavorum* (Delft 1975).
- Hascher-Burger, U., 'Vrouwenlied en mannenzang. Latijnse geestelijke gezangen in laatmiddeleeuwse liederenhandchriften uit de Lage Landen', in: L.P. Grijp, en F. Willaert (red.), *De fiere nachtegaal. Het Nederlandse lied in de middeleeuwen* (Amsterdam 2008) 149-173.
- Hasselt, H.P.A. van, *Geschiedenis klooster der kruisheeren te Maastricht*. Publications de la Société historique et archéologique dans le duché de Limbourg vol. 39-40 (1903) 3-137.
- Heel, D. van, 'De tertiarissen van het Utrechtsche kapittel', *Archief voor de geschiedenis van het Aartsbisdom Utrecht* 63 (1939) 1-383.
- Heere, L., 'Bibliographie', *Clairlieu* 9 (1951) 46-47.
- Heere, L., 'Uit de librije van Sint-Pietersdal te Hoorn', *Clairlieu* 9 (1951) 75-79.
- Heere, L., 'Sint-Pietersdal of het Kruisbroedersklooster te Hoorn', *Cruciferana* 22 (1963) 4-36.
- Heeringen, R.M. van, 'Archeologisch onderzoek van de laat-middeleeuwse kloosters van St. Agnes en St. Michiel in de stadswijk De Camp in Leiden', *Bodemonderzoek in Leiden* 7 (1985) 83-126.
- Henkes, H.E., *Glas zonder glans. Vijf eeuwen gebruiksglas uit de bodem van de Lage Landen 1300-1800*. Rotterdam Papers 9 (Rotterdam 1994).
- Henry-Buitenhuis, E.V., 'Pijpaarden beeldjes uit Leidse bodem', *Bodemonderzoek in Leiden 1988/1989* (1989) 63-76.
- Hensen, A.H.L., 'Een madonna-relief uit Wedderen te Zoeterwoude', *De Katholiek* 117 (1900) 229-241.
- Herweijer, N., H.H.J. Lubberding, en J. de Vries, *Zusters tussen 2 beken. Graven naar klooster Ter Hunnepe, Deventer*. AWN-reeks 1 (1998).
- Heussen, H. van, en H. van Rijn, *Oudheden en gestichten van Kennemerland, Amstelland, Noordholland en Westfriesland* (Leiden 1721).
- Hoevenaars, F.W., 'Uittreksels uit een handschrift van de XVIIde eeuw, de Franciscanen van de Nederlandsche provincie betreffende', *BBH* 20 (1895) 177-188.
- Hofman, J.H., 'Bescheiden uit het laatst der 15de en begin der 16de eeuw', *BBH* 18 (1893) 294-320.
- Holl, I., 'Gotische Tonmodel in Ungarn', *Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae* 43 (1991) 315-336.
- Hörandner, E., *Model: geschnitzte Formen für Lebkuchen, Spekulatorius und Springerle* (München 1982).
- Houwink, R., *Koekplanken als volkskunst* (Assen 1943).
- Hülsmann, M., *Tronies, baardmannen en hondenkoppen. Noord-Hollandse boekdecoraties uit derde-orde-conventen aangesloten bij het Kapittel van Utrecht (ca. 1430-1480). Een kunsthistorisch-codicologisch onderzoek naar aanleiding van een Legenda aurea van 1450 uit Amsterdam* (ongepubliceerde dissertatie Amsterdam 2009).
- Huschenbett, D., 'Die Frau mit dem Apfel und Frau Venus in Moriskentanz und Fastnachtspiel', in: D. Harmening e.a. (red.), *Volkskultur und Geschichte. Festgabe für Josef Dünninger zum 65. Geburtstag* (1970) 585-603.
- Impelluso, L., *Die natur und ihre Symbole. Pflanzen, Tiere und Fabelwesen* (Berlijn 2005).
- Jacobs, E., *Achter kerk en klooster, opgraven aan de Nobelstraat en de Zuilingstraat*. VOM-reeks 1995-2 (Den Haag 1995).
- Jacobs, E., *Archeologisch onderzoek op de locatie van het voormalige Clarissenklooster te Brielle*. BOORapporten 53 (Rotterdam 2000).
- Jacobs, E., en M.M.A. van Veen, *Van kerk tot rekenwerk, laat- en postmiddeleeuwse vondstcomplexen aan het Lange Voorhout*. Haagse Oudheidkundige Publicaties 3 (Den Haag 1996).

- Janssen, H.L., 'De materiële cultuur van de middeleeuwse stedelijke kloosters in Nederland als probleem van de historische interpretatie van archeologische gegevens', *Ons Geestelijk Erf* 59 (1985) 313-343.
- Janssen, H.Q., *Jacobus Praepositus, Luthers leerling en vriend, geschetst in zijn lijden en strijden voor de hervormingszaak* (Amsterdam 1862).
- Janssen, R., 'De Orde van het Heilig kruis in de vijftiende eeuw. Deel 2: De kloosters die na 1410 en vóór 1473 werden gesticht', *Clairlieu* 64 (2006) 3-178.
- Janssen, R., 'De Orde van het Heilig Kruis in de vijftiende eeuw. Deel 3: De kloosters die na 1473 werden gesticht', *Clairlieu* 65 (2007) 3-160.
- Janssen, R., *Oord van helder licht. 800 jaar Orde van het Heilig Kruis 1210-2010* (Cuijk 2010).
- Jaspers, N.L., *Schoon en werkelijk aangenaam. Italiaanse importkeramiek uit de 16de en 17de eeuw in Nederlandse bodem* (ongepubliceerde doctoraalscriptie Universiteit van Amsterdam 2007).
- Jayasena, R., J. Veerkamp, en J. Gawronski, *Van Amstelbocht tot Binnengasthuis. Archeologische opgraving Oude Turfmarkt, Amsterdam* (2005). Amsterdamse Archeologische Rapporten 31 (Amsterdam 2010).
- Jongkees, A.G., *Staat en kerk in Holland en Zeeland onder de Bourgondische hertogen 1425-1477* (Groningen 1942).
- Jong-Lambregts, N. de, 'Koken, bakken, braden en eten met aardewerk. Over de toepassing van gebruiks aardewerk uit archeologische context', in: P. Bitter e.a. (red.), *De verborgen stad. Archeologisch onderzoek naar 750 jaar wonen in Alkmaar* (Alkmaar 2004) 30-47.
- Keppel, J., 'Het Boschplein. Over monniken, weeskinderen en stadsbestuurders', *Steevast* 2001, 34-45.
- Kistemaker, J.G.M., 'Delft: Heilige Geestkerkhof', in: *Archeologische kroniek van Holland over 1983*, II Zuid-Holland (1984) 313-315.
- Kittelberger, K.F., *Lebkuchen und Aachener Printen* (Aken 1988).
- Kleiterp, M.E., 'Een verzameling pijparden mallen en beeldjes uit Leiden in het Rijksmuseum van Oudheden', *Bodemonderzoek in Leiden 1988/1989* (1990) 77-88.
- Klinckaert, J., *De verzamelingen van het Centraal Museum Utrecht 3: Beeldhouwkunst tot 1850* (Utrecht 1997).
- Klinckaert, J., 't Utrecht om te besien...' Het Utrechtse beeldhouwersambacht in de late middeleeuwen, 1430-1528', in: M. Leeftang en K. van Schooten (red.), *Middeleeuwse beelden uit Utrecht 1430-1530* (Antwerpen/Utrecht 2013) 48-63.
- Knaap, J.P.H. van der, en L.M.W. Veerkamp, *Uit de schemer van Hoorns verleden. De jaren 1300-1536* (Hoorn 1996).
- Kohlhaussen, H., 'Die Minne in der deutschen Kunst des Mittelalters', *Zeitschrift des Deutschen Vereins für Kunstwissenschaft* 9 (1942) 147-172.
- Kok, D. de., *Bijdragen tot de geschiedenis der Nederlandsche Klarissen en tertiarissen vóór de Hervorming* (Utrecht 1927).
- Kok, J.A. de., *Acht eeuwen Minderbroeders in Nederland. Een oriëntatie* (Hilversum 2007).
- Koldewij, J., 'De inventaris van het middeleeuwse klooster', in: M. Hillenga en H. Kroeze (red.), *De middeleeuwse kloostergeschiedenis van de Nederlanden deel II Dagelijks leven* (Zwolle 2011) 29-57.
- Komen, K., 'Opgravingen ter plaatse van het voorm. klooster "Nieuwlicht" te Blokker in 1932', *West-Frieslands Oud en Nieuw* 12 (1938) 163-168.
- Koorn, F.W.J., 'Het Kapittel van Utrecht', in: A.J. Hendrikman e.a. (red.), *Windesheim 1395-1995. Kloosters, teksten, invloeden. Voordrachten gehouden tijdens het internationale congres '600 jaar Kapittel van Windesheim' 27 mei 1995 te Zwolle*. Middeleeuwse Studies 12 (1996) 95-118.
- Kunzelmann, A., *Geschichte der Deutschen Augustiner-Eremiten* (Würzburg 1972).
- Langen, B. van, en J. van der Lee, 'Bouwgeschiedenis', in: J. van der Lee, C. Schrickx, en B. van Langen, 't Wees Huys in Hoorn. *Geschiedenis van het Mariaklooster, Burgerweeshuis en Protestants Weeshuis*. Bouwhistorische Reeks Hoorn deel 13 (Hoorn 2009) 259-353.
- Lee, J. van der, 'Burgerweeshuis en Protestants Weeshuis', in: J. van der Lee, C. Schrickx, en B. van Langen, 't Wees Huys in Hoorn. *Geschiedenis van het Mariaklooster, Burgerweeshuis en Protestants Weeshuis*. Bouwhistorische Reeks Hoorn deel 13 (Hoorn 2009) 55-258.
- Leeftang, M., en K. van Schooten (red.), *Middeleeuwse beelden uit Utrecht 1430-1530* (Antwerpen/Utrecht 2013).
- Leeuwenberg, J., 'Die Ausstrahlung Utrechter Tonplastik', in: *Studien zur Geschichte der europäischen Plastik. Festschrift Theodor Müller* (München 1965) 151-166.
- Leeuwenberg, J., *Beeldhouwkunst in het Rijksmuseum. Catalogus* (1973).
- Lempke, I., *Op zoek naar kloosteraardewerk. Een inventarisatie van opgravingen van middeleeuwse kloosters en de beschikbaarheid van aardewerk voor aardewerkonderzoek* (ongepubliceerde onderzoeksoopdracht Universiteit van Amsterdam 2006).
- Lesger, C.M., *Hoorn als stedelijk knooppunt. Stedensystemen tijdens de late middeleeuwen en vroegmoderne tijd*, Hollandse Studiën 26 (Hilversum 1990).
- Lindebornius, J., *Historia sive notitia episcopatus Daventriensis ex ecclesiarum membranis, monasteriorum tabulis, authenticis annotatis en classicis authoribus* (Keulen 1670).
- Luijk, M. van, *Bruiden van Christus. De tweede religieuze vrouwenbeweging in Leiden en Zwolle, 1380-1580* (Zutphen 2004).

- Marle, R. van, *Hoorn au moyen-age* ('s-Gravenhage 1910).
- Melker, B.R. de, *Metamorfose van stad en devotie. Ontstaan en conjunctuur van kerkelijke, religieuze, en charitatieve instellingen in Amsterdam in het licht van de stedelijke ontwikkeling, 1485-1435* (ongepubliceerde dissertatie Universiteit van Amsterdam 2002).
- Melker, B. de, 'Burgers en devotie 1340-1520', in: M. Carasso-Kok (red.), *Geschiedenis van Amsterdam tot 1578. Een stad uit het niets* (Amsterdam 2004) 251-311.
- Meulen, A. van der, en P. Smeele, 'De namaak bekroond. De keramiek, ingezonden naar de eerste nationale nijverheidstentoonstellingen van 1808 en 1809', *Vormen uit Vuur* 197 (2007) 2-17.
- Middeleeuwse kunst der Noordelijke Nederlanden. Jubileumtentoonstelling: 150 jaar Rijksmuseum. Amsterdam 28 juni/28 september 1958. Catalogus* (Amsterdam 1958).
- Mol, J.A., 'Kruissheren op de Friese zieleheilsmarkt in de vijftiende eeuw. De vestiging van de kloosters te Sneek en Franeker', *Tijdschrift voor Sociale Geschiedenis* 16 (1990) 327-348.
- Mol, J.A., 'Speelkinderen en papenkroost. Testamentaire beschikkingen ten gunste van bastaarden', in: Idem (red.), *Zorgen voor zekerheid. Studies over Friese testamenten in de vijftiende en zestiende eeuw* (Leeuwarden 1995) 259-288.
- Mol, J.A., 'Graaf Willem IV, de Hollands-Friese oorlog van 1344/1345 en de Friese kloosters', in: Ph. H. Breuker, en A. Janse (red.), *Negen eeuwen Friesland-Holland. Geschiedenis van een haat-liefdeverhouding* (Zutphen 1997) 94-108.
- Mol, J.A., 'Het succes van een late Windesheimse reformatie: Haskerconvent 1464-1521', *Jaarboek voor Middeleeuwse Geschiedenis* (1999) 162-207.
- Mol, J.A., 'Bemiddelaars voor het hiernamaals. Kloosterlingen in middeleeuws Frisia', in: E. Knol, J.M.M. Hermans, en M. Driebergen (red.), *Hel en hemel. De middeleeuwen in het Noorden* (Groningen 2001) 152-165.
- Mol, J.A., 'De tweede religieuze vrouwenbeweging in twee Nederlandse steden', *Signum* nieuwsbrief 18 (2007) 128-136.
- Mol, J.A., 'Epiloog: de Moderne Devotie en de vernieuwing van het kloosterlandschap in Nederland', in: H. van Engen, en G. Verhoeven (red.), *Monastiek observantisme en Moderne Devotie in de Noordelijke Nederlanden* (Hilversum 2008) 213-231.
- Mol, J.A., en K. van Vliet, 'De oudste oorkonden van het Sint-Odulfusklooster van Staveren', *Jaarboek voor Middeleeuwse Geschiedenis* 1 (1998) 73-134.
- Moll, W., 'Diepenveensche Oudheden', *Kalender voor de protestanten in Nederland* (Amsterdam 1858) 93-98.
- Moll, W., en J.G. de Hoop Scheffer, *Studiën en bijdragen op 't gebied der historische theologie eerste deel* (Amsterdam 1870).
- Monasticon Windeshemense*. Deel 3: W. Kohl, E. Persoons, en A.G. Weiler (red.), *Niederlande* (Brussel 1980).
- Müller, C.F., 'Stadt Baden-Baden', *Die Kunstdenkmäler Badens XI* (1942) 406-522.
- Muller, S., 'Nederlandsche heiligenbakkerijen', *Bulletin uitgegeven door den Nederlandschen Oudheidkundigen Bond* 1e jaargang no. 6 (1900) 213-219.
- Neu-Kock, R., 'Eine "Bilderbäcker"- Werkstatt des Spätmittelalters an der Goldgasse in Köln', *Zeitschrift für Archäologie des Mittelalters* 21 (1993) 3-70.
- Nierop, H. van, *Het verraad van het Noorderkwartier. Oorlog, Terreur en recht in de Nederlandse Opstand* (Amsterdam 1999).
- Nijhoff, M., *Veilingcatalogus, 15 maart 1886* (1886).
- Noordeloos, P., 'Het St. Elisabethen convent-weeshuis der stede Grootebroek', *BBH* 45 (1928) 295-320.
- Noordeloos, P., 'Uit de geschiedenis van Zwaag I en II', *Onze Courant* 1 en 3 jan. 1931 (1931).
- Noordeloos, P., 'De proosdij van Westfriesland', *BBH* 49 (1932) 41-110.
- Noordeloos, P., 'Heffing van precariën in West-Friesland', *BBH* 50 (1933) 415-446.
- Noordeloos, P., 'Heffing van precariën in West-Friesland. Vervolg van dl. L, blz. 446', *BBH* 51 (1934) 145-209.
- Noordeloos, P., 'Kloosterlingen in West-Friesland tot 1345', *Haarlemsche Bijdragen* 61 (1946) 43-60.
- Numan, A.M., *Noord-Hollandse kerken en kapellen in de Middeleeuwen, ca. 720-1200* (Zutphen 2005).
- Numan, K., 'De Schagerdam en zijn voorgeschiedenis. De abdij van Egmond en de West-Friese waterstaat, tiende-dertiende eeuw', in: D. Aten, W. Messchaert en H. de Raad (red.), *Binnendijks en Buitengaats. Liber amicorum voor Jan T. Bremer* (Schoorl 2012) 13-20.
- Obbema, P.F.J., 'Een psalter uit Enkhuizen', *Nieuw Letterkundig Magazijn* 10 (1992) 13-14.
- Oosten, R.M.R. van, en E. Bult, 'Het laatmiddeleeuwse bakpannenraadsel: voer voor archeozoölogen?', in: R. van Genabeek e.a. (red.), *Putten uit het Bossche verleden. Vriendenbundel voor Hans Janssen ter gelegenheid van zijn afscheid als stadsarcheoloog van 's-Hertogenbosch* (Alphen aan de Maas 2012) 235-250.
- Opmeer, P., *Historia Martyrum Batavicornum sive defectionis a fide maiorum Hollandiae initia* (Keulen 1625).
- Ostkamp, S., 'De vondsten', in: *De opgraving van het St. Agnesklooster in Oldenzaal*. ROB Rapportage Archeologische Monumentenzorg 50 (Amersfoort 1999) 31-51.
- Ostkamp, S., 'Productie en gebruik van pijpen en terracotta devotionalia in de Nederlanden (ca. 1350 – ca. 1550)', in: A. Böing, en G. Inhester (red.), *Kunst aus der Stille. Eine Klosterwerkstatt der Dürerzeit* (Kreis Borgen 2001) 189-256.

- Ostkamp, S., 'De maagd en de wildeman. Een baardmankruik uit Deventer en zijn cultuurhistorische context', *Vormen uit vuur* 198 (2007) 43-57.
- Ostkamp, S., 'De materiële cultuur', in: Dijkstra, J., M.C. Houkes, en S. Ostkamp (red.), *Over leven aan de rand van Gouda. Een archeologische opgraving en begeleiding in het plangebied Bolwerk*. ADC Rapport 1770 (Amersfoort 2010) 97-202.
- Ostkamp, S., 'Christus per dozijn. Een pijparden mal voor de productie van een Christusbeeldje', in: Dijkstra, M.F.P. en C.R. Brandenburgh (red.), *Leiden – Almarktschool. Archeologisch en bouwhistorisch onderzoek naar 800 jaar bewoning langs de Oude Rijn, ter plaatse van het voormalige St. Catharinagasthuis*. Bodemonderzoek en bouwhistorie in Leiden 1 (Leiden 2010) 92-101.
- Ostkamp, S., 'De wereld op zijn kop. Profane insignes, hun plaats binnen de toegepaste kunst en de beeldtaal van de late middeleeuwen', *PolderVondsten* 14 (Hoorn 2010) 43-49.
- Ostkamp, 'Van Utrechtse bodem? Utrecht en de productie van pijparden devotionalia', in: M. Leeftang, en K. van Schooten (red.), *Middeleeuwse beelden uit Utrecht 1430-1530* (Utrecht/Antwerpen 2013) 108-127.
- Out, A.A.M., 'De kloosterorden in Hoorn rond de middeleeuwen', in: A. Boezaard e.a. (red.), *De Mariakapel te Hoorn. Kloosterkapel, kogelbewaarplaats, kerk en kunstcentrum*. Bouwhistorische Reeks Hoorn deel 4 (Hoorn 1993) 21-27.
- Parkes, M.B., *The Medieval Manuscripts of Keble College Oxford. A descriptive catalogue with summery descriptions of the Greek and Oriental manuscript* (Oxford 1979).
- Persoons, E., 'Lebensverhältnisse in den Frauenklöstern der Windesheimer Kongregation in Belgien und in den Niederlanden', in: *Klösterliche Sachkultur des Spätmittelalters. Internationaler Kongress Krems an der Donau 18. bis 21. September 1978* (Wenen 1980) 73-111.
- Pijper, F., 'Nonnenklooster onder den invloed van Windesheim', *Nederlandsch Archief voor Kerkgeschiedenis* 5 (1895) 229-249.
- Planck, D., *Archäologie in Baden-Württemberg* (Konstanz 1994).
- Pol, F. van der, en M. Smit (red.), *De susteren van Sanct-Agnetenhuus. De geschiedenis, materiële cultuur en spiritualiteit van het Kamper Agnietenconvent* (Kampen 1997).
- Praamstra, H., en J.W. Boersma, 'Die Archäologischen Untersuchungen der Zisterzienserabteien Clarus Campus (Klaarkamp) bei Rinsumageest (Fr.) und St. Bernardus in Aduard (Gr.)', *Palaeohistoria* XIX (1977) 173-259.
- Raat, M.A., 'Jonckvrouwen, maegden ende weduwen binnen onsen stede. De laatmiddeleeuwse kloosters van Medemblik', *Jaaruitgave Oudheidkundige Vereniging Oud Medenblik* 22 (in prep.).
- Renaud, J.G.N., 'Aardewerkvondsten van het klooster Mariendael', *Berichten van de ROB* 9 (1959) 199-224.
- Renaud, J.G.N., 'Laat-middeleeuws aardewerk met ornament in sgraffito', *Berichten van de ROB* 9 (1959) 225-237.
- Renaud, J.G.N., 'Voorlopers van 'Delfts' uit opgravingen', *Berichten van de ROB* 9 (1959) 238-244.
- Renaud, J.G.N., 'De vondsten gedaan bij het archeologisch onderzoek naar het voormalig kartuizer klooster buiten Delft', in: R. Rothfus, en A.J.H. Rozemund (red.), *De kartuizers en hun Delftse klooster. Een bundel studiën, verschenen ter gelegenheid van het achtste lustrum van het Genootschap Delfia Batavorum* (Delft 1975) 37-99.
- Rijkenberg, E.H., 'Voor Alkmaar's kerkelijke geschiedenis van de 15de en 16de eeuw', *BBH* 24 (1899) 425-432.
- Rijkenberg, E.H., 'Enchusana', *BBH* 36 (1915) 392-446.
- Rijkenberg, E.H., 'Het Sint-Claraklooster te Enkhuizen', *BBH* 37 (1916) 80-82.
- Rijkenberg, E.H., 'Enchusana. V. De Staties na de Hervorming', *BBH* 37 (1917) 1-79.
- Rijp, Feyken, *Chronijk van de vermaarde zee en koopstad Hoorn. Beginnende met de grondlegging der West-Friesen, ontrent 50 jaren na Christi geboorte. Als mede des stads begin, voortgang en tegenwoordigen staat, mistgaders vele gedenkwaardige geschiedenissen soo binnen als buyten de selve voorgevallen* (Hoorn 1706).
- Roedema, R., 'Alkmaar, Doelenstraat 2 – Koningsweg', in: *De archeologische kroniek van Noord-Holland 2009* (2010) 2-4.
- Roemeling, O.D.J., *Heiligen en Heren: studies over het parochiewezen in het Noorden van Nederland vóór 1600* (Leeuwarden 2013).
- Roest, B., 'De clarissen in de Noordelijke Nederlanden', in: H. van Engen, en G. Verhoeven (red.), *Monastiek observantisme en Moderne Devotie in de Noordelijke Nederlanden* (Hilversum 2008) 44-68.
- Römer, R.C.H., *Geschiedkundig overzicht van de kloosters en abdijen in de voormalige graafschappen Holland en Zeeland* (Leiden 1854).
- Ruempol, A.P.E., en A.G.A. van Dongen, *Pre-industriële gebruiksvoorwerpen 1150-1800* (Rotterdam 1991).
- Salzer, R., 'Des Kaisers süße Propaganda. Ein Habsburgerwappenmodell für Festbäckerei aus der Burg Grafendorf in Stockerau, Niederösterreich', *Beiträge zur Mittelalterarchäologie in Österreich* 27 (2011) 135-144.
- Schilder, M. (red.), *Amsterdamse kloosters in de Middeleeuwen* (Amsterdam 1997).
- Schmidt-Thomé, P., en U. Ecker, 'Freiburg im Breisgau', in: *Stadtluft, Hirsebrei und Bettelmönch. Die Stadt um 1300* (Baden-Württemberg/Zürich 1992) 93-108.
- Schoengen, M.A.J., *Monasticon Batavum I. De Franciscaanse Orden* (Amsterdam 1941)
- Scholkmann, B., 'Böblingen, Sindelfingen, Herrenberg', in: *Stadtluft, Hirsebrei und Bettelmönch. Die Stadt um 1300* (Baden-Württemberg/Zürich 1992) 183-200.

- Schoonebeek, A., *Nette afbeeldingen der eygene dragten van alle geestelijke vrouwen en nonnenorders; nevens een korte aantekening van haar begin, voortgang en bevestiging* (Amsterdam 1691).
- Schrickx, C.P., *Steden in een veenontginningslandschap. De ruimtelijke en stedenbouwkundige ontwikkeling van Enkhuizen, Hoorn, Edam, Monnickendam en Amsterdam vanaf de 13^e tot en met de 16^e eeuw* (ongepubliceerde doctoraalscriptie Universiteit van Amsterdam 2005).
- Schrickx, C.P., *Het onderzoek op het terrein van de voormalige Winston-bioscoop te Hoorn (campagne 2004). De opgraving op de percelen 4 en 6*. Verslagen van de Archeologische Dienst Hoorn 3 (Hoorn 2006).
- Schrickx, C., *Westerdijk en Westerpoot*. Hoorn Onder Ons 3. Opgravingsbulletin van de gemeentelijke Archeologische Dienst (Hoorn 2007).
- Schrickx, C., 'De vechtpartij van Claes de Wael', in: C. Schrickx, en T. van de Walle-van der Woude, *Hoogtepunten uit Hoornse bodem* (Hoorn 2007) 29-33.
- Schrickx, C., 'Weggegooide heiligen', in: C. Schrickx, en T. van de Walle-van der Woude, *Hoogtepunten uit Hoornse bodem* (Hoorn 2007) 57-59.
- Schrickx, C., 'De vrouw met de appel', in: C. Schrickx, en T. van de Walle-van der Woude, *Hoogtepunten uit Hoornse bodem* (Hoorn 2007) 61-65.
- Schrickx, C.P., *Het buitenklooster Bethlehem aan de Bangert in Blokker. Archeologisch onderzoek naar het laatmiddeleeuwse klooster Bethlehem (1475-1573) in het buitengebied van Hoorn. Deel 3 Het vondstmateriaal*. Hoornse Archeologische Rapporten 7 (Hoorn 2008).
- Schrickx, C.P., en A.L. de Sitter-Homans, 'Archeobotanisch onderzoek van twee monsters van klooster Bethlehem', in: C.P. Schrickx (red.), *Het buitenklooster Bethlehem aan de Bangert in Blokker. Archeologisch onderzoek naar het laatmiddeleeuwse klooster Bethlehem (1475-1573) in het buitengebied van Hoorn. Deel 3 Het ecologisch materiaal*. Hoornse Archeologische Rapporten 8 (Hoorn 2008) 439-451.
- Schrickx, C., 'Mariaklooster', in: J. van der Lee, C. Schrickx en B. van Langen, *'t Wees Huys in Hoorn. Geschiedenis van het Mariaklooster, Burgerweeshuis en Protestants Weeshuis*. Bouwhistorische Reeks Hoorn deel 13 (Hoorn 2009) 15-53.
- Schrickx, C., 'Een schamel dorpen', in: J. Buchner, R. Lodde-Tolenaar, en C. Schrickx, *De Hervormde Kerk van Zwaag. De kerk, het dorp, de geschiedenis*. Bouwhistorische Reeks Hoorn deel 14 (Hoorn 2010) 23-51.
- Schrickx, C., 'De St. Maartenskerk', in: J. Buchner, R. Lodde-Tolenaar, en C. Schrickx, *De Hervormde Kerk van Zwaag. De kerk, het dorp, de geschiedenis*. Bouwhistorische Reeks Hoorn deel 14 (Hoorn 2010) 91-102.
- Schulz, M., 'Gekennzeichnete mittelalterliche Keramik aus dem wüsten Zisterziensernonnenkloster Marienwerder bei Seehausen, Kreis Prenzlau', in: *Wismarer Studien zur Archäologie und Geschichte* 2 (1992) 13-28.
- Sherwood-Smith, M., 'Vasten en Vraatzucht in preken voor lejen. De lessen van de epistel- en evangeliepreken (ca. 1396)', *Tijdschrift voor Sociale Geschiedenis* 29^e jrg nr. 4 (2003) 455-466.
- Sitter-Homans, A.L. de, *Rozen in de kapel. Archeobotanisch onderzoek van een beerput uit het Hoornse Agnietenklooster*. Verslagen van de archeologische dienst 2 (Hoorn 2004).
- Snellebrand, J.A., *Geschiedenis der kerkhervorming te Hoorn* (Hoorn 1866).
- Snieder, F., 'Hoornen van klei', in: T. d' Hollsoy (red.), *Een maand op zicht. 24 Vondsten van de Maand* (Amersfoort 2002) 97-99.
- Stellingwerf, W., *Rijke nonnen en arme kinderen op de Hessenberg. Een onderzoek naar de sociaaleconomische en historische aspecten van de vroegere bewoners op de Hessenberg in Nijmegen* (ongepubliceerde bachelorscriptie Saxion Deventer 2013).
- Stinissen, J., *Geschiedenis van Agnetendal. Het tertiarsenklooster van Peer 1437-1798*. Documenta Libraria 28 (Leuven 2001).
- Stockum, W.P. van, *Veilingcatalogus, boeken van A.D. Schinkel, 21 tot 26 november 1864* (1886).
- Stoffler, H.D., *Kräuter aus dem Klostergarten. Wissen und Weisheit mittelalterlicher Mönche* (Stuttgart 2002).
- Treling, J.R., 'Het archeologisch onderzoek in 1994-1997', in: H.L. Janssen, en A.A.J. Thelen, *Tekens van leven. Opgravingen en vondsten in het Tolburgkwartier in 's-Hertogenbosch* (Utrecht 2007) 44-101.
- Trump, M., *Boerenhuizen in het veen. Een onderzoek naar agrarische woningen in het veengebied van de provincies Noord- en Zuid-Holland en Friesland ten tijde van de Middeleeuwse "Grote Ontginning" in de 10^e tot 13^e eeuw* (ongepubliceerde doctoraalscriptie Universiteit van Amsterdam 2004).
- Ulrich, E., 'Het archeologisch onderzoek', in: *De opgraving van het St. Agnesklooster in Oldenzaal*. ROB Rapportage Archeologische Monumentenzorg 50 (Amersfoort 1999) 14-20.
- Ulrich, E., 'De opgraving van het Agnesklooster', in: J. Hinke, Y. Hoitink, en E. Ulrich (red.), *Dat coevent toe Oldenzaal. De geschiedenis en opgraving van het Agnesklooster te Oldenzaal* (Hengelo 2004) 187-207.
- Unger, I., *Kölner und Frechner Steinzeug der Renaissance. Die Bestände des Kölnischen Stadtmuseums* (Keulen 2007).
- Veen, G.R. van (red.), *De broederschap 'Maria in de Wijngaard' en 'onser liever vrouwe in die Sonne'. Archeologisch onderzoek naar twee kloostergemeenschappen aan de Nieuwe Kamp in Utrecht*. Basisrapportage archeologie 12 (Utrecht 2010).
- Veerkamp, L.M.W., *Priores van het kruisbroedersklooster "Sint Pieters Dal" te Hoorn 1462-1572* (Hoorn 1994).
- Velius, T., *Chronyk van Hoorn*, met commentaar van S. Centen (4^e druk; Hoorn 1740).
- Venhuis, S., 'Vormen en technieken', in: H. Van Gangelen, P. Kersloot, en S. Venhuis, *Hoorn des Overvloeds. De bloeiperiode*

- van het Noord-Hollands slibaardewerk (ca. 1580-ca. 1650) (Wormerveer 1997) 17-37.
- Verhoeven, G., 'Kerkelijke feestdagen in de late middeleeuwen. Utrechtse en Delftse kalenders', *Holland 24*° jaargang nr. 3/5, 156-173.
- Vermeulen, B., *Het middeleeuwse tolhuis en de middeleeuwse landweer aan de Snipperlingsdijk te Deventer*. Rapportages Archeologie Deventer 10 (Deventer 2010).
- Vermeulen, B., en M. Bartels, 'De pijparden beelden van boekdrukker Pafraet. Archeologisch en historisch onderzoek naar de achtergronden van een afvalkuil van rond 1500 in de binnenstad van Deventer', *Overijssels Erfgoed. Archeologische en bouwhistorische kroniek 2004* (2005) 127-133.
- Vermeulen, B., E. Mittendorff, en M. van der Wal, *Locatie ongeschikt! Archeologisch en historisch onderzoek naar het Klooster Maria ter Horst, de Sint Anthoniskapel en de Molenwijk in het dal van de Dortherbeek in Epse-Noord*. Rapportage Archeologie Deventer 40 (Deventer 2012).
- Verschueren, L., en C. Ibelings, *Jerusalem 1422-1802 1838-1938* (z.p. 1938).
- Verschueren, L., 'Handschriften afkomstig uit het klooster Jerusalem te Venray', in: Gils, P.J.M. van, *Publications de la Société Historique et Archéologique dans le Limbourg. Jaarboek van Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap te Maastricht* deel 85, tweede stuk (1949) 693-730.
- Verwijs, E., *De oorlogen van hertog Albrecht van Beieren met de Friezen in de laatste jaren van de XIVe eeuw naar onuitgegeven bescheiden*. Werken uitgegeven door het Historisch Genootschap te Utrecht, nieuwe reeks, nr. 8 (Utrecht 1869).
- Vlijmen, P.L.M. van, 'Pijpaarden plastiek, vervaardiging en verspreiding', in: *Vroomheid per dozijn. Tentoonstellingscatalogus Museum het Catharijneconvent* (Utrecht 1982) 12-16.
- Vloten, J. van, 'Noordholland in 't geuzenjaar', in: W. Moll, en J.G. de Hoop Scheffer (red.), *Studiën en bijdragen op 't gebied der historische theologie 1* (Amsterdam 1870) 143-152.
- Voets, B., 'De Hervorming in West-Friesland', *Nederlandsch Archief voor Kerkgeschiedenis* 35 nr. 2, 3 en 4 (1946) 65-80, 149-165 en 219-244.
- Voets, B., 'De Hervorming in West-Friesland deel II. De ontwikkeling der Hervorming', *Nederlandsch Archief voor Kerkgeschiedenis* 36 nr. 1 (1948) 1-76.
- Vos, H.H., 'Archeologisch onderzoek naar het voormalig kartuizer klooster buiten Delft', in: R. Rothfusz en A.J.H. Rozemund (red.), *De kartuizers en hun Delftse klooster. Een bundel studiën, verschenen ter gelegenheid van het achtste lustrum van het Genootschap Delfia Batavorum* (Delft 1975) 17-36.
- Vreeken, H., *Kunstnijverheid Middeleeuwen en Renaissance* (Rotterdam 1994).
- Vreese, W.L. de, *Over handschriften en handschriftenkunde. Tien codicologische studiën* (Zwolle 1962).
- Walcher-Moltheim, A., 'Zur geschichte der Formmodel für Feingebäck und Zuckerwerk', *Belvedere* 5 (1924) 201-220.
- Weiler, A.G., *Volgens de norm van de vroege kerk. De geschiedenis van de huizen van de broeders van het Gemene Leven in Nederland*, *Middeleeuwse Studies* nr. 13 (Nijmegen 1997).
- Winsemius, P., *Chronique ofte historische geschiedenis van Vrieslant* (Franeker 1622).
- Woude, A.M. van der, *Het Noorderkwartier. Een regionaal historisch onderzoek in de demografische en economische geschiedenis van westelijk Nederland van de late middeleeuwen tot het begin van de negentiende eeuw*, 3 dln (Wageningen 1972).
- Ypma, E., *Het generaal kapittel van Sion. Zijn oorsprong, ontwikkeling en inrichting* (Nijmegen/Utrecht 1949).
- Zijlmans, B., en L.G. Kooiman, *Van klooster tot Prinsenhof. Een archeologisch bodemonderzoek in Hollands oudste stad*. In de Hollantsche Tuyn 3 (Geertruidenberg 1994).
- Zilverberg, S.B.J., 'Pijper, Fredrik (1859-1926)', in: *Biografisch Woordenboek van Nederland 1880-2000*.
- Zoonen, A. van, 2007: 'Tot eer ende onderhoudenisse van den chore'. *Een geschiedenis van de school in Hoorn tussen 1357 en 1572* (ongepubliceerd manuscript).
- Zwart, A., 'Het Sint-Pietersdal of het Kruisbroedersklooster te Hoorn', *Clairlieu* (1992) 141-153.

Curriculum Vitae

Christiaan Schrickx werd geboren op 13 juli 1981 in Hoorn. In 1999 ving hij aan met zowel de studie Europese archeologie als de studie geschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam. Binnen de studie archeologie volgde hij vervolgens de afstudeerrichting Archeologie van de Middeleeuwen en Nieuwe Tijd. Bij de studie geschiedenis koos hij als afstudeerrichting Middeleeuwse Geschiedenis. In 2005 behaalde hij zijn doctoraal in beide studies cum laude. In 2003 kreeg hij een dienstverband voor 6 uur in de week als archeoloog bij de gemeente Hoorn. Sinds 2005 werkt hij hier fulltime met als voornaamste taak de uitvoering en uitwerking van opgravingen in Hoorn. Vanaf de oprichting van het samenwerkingsverband Archeologie West-Friesland in 2010 heeft hij leiding gegeven aan diverse opgravingen in Enkhuizen en Medemblik. Zijn expertise ligt vooral in de stads- en dorpsarcheologie en hierbij streeft hij naar een integratie van archeologisch en historisch onderzoek.

